

Nr 44.

Ankom till Riksdagens kansli den 19 april 1912 kl. 5 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående statsbidrag för uppförande af en anstalt för vanföra i Stockholm.
(4:e Afd.)

I en till Riksdagen den 29 mars innevarande år aflåten proposition, nr 143, har Kungl. Maj:t under åberopande af statsrådsprotokollet öfver civildepartementsärenden för samma dag föreslagit Riksdagen att till föreningen för bistånd åt lytta och vanföra i Stockholm såsom *bidrag till kostnaderna för uppförande af en anstalt för vanföra* bevilja ett anslag af 144,500 kronor samt däraf på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 44,500 kronor, att utgå under de villkor, Kungl. Maj:t kan finna skäligt bestämma.

Föredragande departementschefens anförande i ärendet till åberopade statsrådsprotokollet är af följande lydelse:

»Hos Kungl. Maj:t har föreningen för bistånd åt lytta och vanföra i Stockholm anhållit om bidrag till uppförande af en anstalt för vanföra i Stockholm.

Föreningen anför därvid hufvudsakligen följande.

Föreningen för bistånd åt lytta och vanföra i Stockholm, stiftad år 1891, har sedan år 1892 i hufvudstaden uppehållit en *arbetskola* för medellösa lytta och vanföra, företrädesvis yngre personer. Elever ha mottagits hufvudsakligen från Stockholm, men äfven i ganska stor utsträckning från andra delar af landet. Arbetsskolan, som grundats genom enskild offervillighet, har haft att glädja sig åt en jämt fortgående utveckling, tack vare allt rikligare understöd från statens och kommunernas, särskildt Stockholms kommuns sida, samtidigt som den enskilda gifmildheten på ett i sanning storartadt sätt främjat företaget. Sedan år 1910 har föreningen utom arbetsskolan uppehållit en ortopedisk poliklinik, (jämte i mindre utsträckning klinik) för barn och

yngre personer såväl, och i första rummet, från hufvudstaden som äfven från landsorten. Som arbetsskolan för närvarande upptager allt lokalutrymme inom föreningens ägande fastighet Grefthuregatan 59, har nämnda poliklinik (och klinik) måst provisoriskt förläggas inom enskild ortopedisk anstalt, som enligt träffad öfverenskommelse får af föreningen för detta ändamål tillsvidare disponeras.

Då emellertid för närvarande dels arbetsskolan är i största behof af utvidgning och dels tillräckliga lokaler för en betydligt utvidgad poliklinik- och klinikverksamhet måste anskaffas, står föreningen inför nödvändigheten af en väsentlig utvidgning af sitt lokalutrymme. Denna utvidgning framställer sig just i närvarande stund så mycket mera trängande, om hänsyn toges till den ökning i vanförefrekvensen, som blifvit en följd af den svåra barnförlamningsepidemi, som under år 1911 hemsökt stora delar af landet.

Föreningens styrelse har för att få det föreliggande behovet af ökad lokalutrymme tillgodosedt inköpt den till föreningens egendom gränsande fastigheten Grefturegatan 61 samt låtit utarbeta byggnadsritningar för båda husens sammansläende till ett och påbyggande med en våning samt uppförande å gården af ett verkstadshus jämte inläggning af personhiss, centraluppvärmning, elektrisk belysning och W. C. i hela komplexet. På detta sätt anser sig styrelsen kunna åstadkomma en vanföreanstalt, motsvarande äfven höga anspråk på ändamålsenlighet och antagligen tillräcklig för lång tid framåt.

Till följd af remiss har medicinalstyrelsen afgifvit utlåtande i ärendet och därvid till en början erinrat, att styrelsen i skrifvelse af den 15 december 1911 i anledning af en af landets tre vanföreanstalter gemensamt gjord framställning om vidtagande af åtgärder till beredande af statsunderstöd för deras verksamhet äfvensom i skrifvelse af den 29 december angående anslag till inrättande af provisoriska sjukvårdsanstalter för vanföra lämnat en framställning af dessa anstalters verksamhet. Därvid har styrelsen, bland annat, omnämnt, att Stockholmsföreningen planerade en nybyggnad, omfattande såväl skola som poliklinik och klinik och afsedd att blifva färdig till slutet af innevarande år. Det är för utförande af detta byggnadsarbete, säger styrelsen, som föreningen nu anhåller, att Kungl. Maj:t täcktes medgifva och utverka statsbidrag.

Genom inköp af en bredvid föreningens äldre hus liggande fastighet, förening af de båda byggnaderna samt om-, till- och påbyggnad af desamma har föreningen på ett relativt billigt sätt löst byggnadsfrågan, och torde föreningen efter arbetets utförande i enlighet med ritningarna

få en för ändamålet lämpad, väl inredd och tillräckligt rymlig anstalt. Utrymmet för arbetsskolan är synnerligen väl tillgodosedt, och äfven för sjukbehandlingen är tillräckligt utrymme beräknadt. De sanitärtekniska anordningarna, såvidt de framgå af skrifvelse och ritningar, äro utan anmärkning. Utrymmet i sofsalarna är visserligen väsentligt mindre än det, som beräknas på lasaretten, men torde, om man tager i betraktande, att så godt som alla vårdade äro barn eller halfvuxna personer, kunna godkännas med villkor, att fullständig ventilation anordnas.

Hvad angår det trängande behovet af åtgärders vidtagande till afhjälpan det af följderna af den svåra barnförlamningsepidemi, som förlidet år härjade stora delar af landet, åberopar styrelsen sin skrifvelse af den 29 december 1911 (återgifven i årets statsverksproposition, sjätte hufvudtiteln, sid. 99 ff). Styrelsen antager där, efter en provisorisk beräkning, antalet vanföra, som äro i behof af anstaltsvård, till 120. Emellertid upplyser styrelsen nu, att vid den undersökning, som genom nådigt bref den 8 december 1911 medgafs och som numera är afslutad, det visat sig, att antalet vanföra, som behöfva anstaltsvård, är betydligt större. Svårare invalidformer hafva nämligen funnits hos 197 och medelsvåra hos 303 personer. Samtliga dessa behöfva anstaltsvård, ehuru behandlingen för en stor del af dem kan utföras polikliniskt eller med kortare uppehållstider å anstalt. Behovet af vårdplatser är sålunda större, än medicinalstyrelsen den 29 sistlidne december antog. Så mycket viktigare synes det styrelsen vara, att landets tre för vanföras vård särskildt afsedda anstalter så snart som möjligt och helst så tidigt, att de äro färdiga att rycka in, då de provisoriska statsanstalterna med innevarande år måste stängas, ernå det omfång och erhålla den utrustning, att de kunna fylla de stora kraf, som då komma att ställas på dem. Medicinalstyrelsen tillstyrker därför, att föreliggande ansökning måtte vinna Kungl. Maj:ts bifall. Huruvida det begärda byggnadsbidraget är tillräckligt för byggnadsarbetets utförande, tilltror sig medicinalstyrelsen visserligen icke att afgöra, men hemställer, att byggnadsritningar och beskrifning, i hvad afser inredning och sanitärtekniska anordningar, godkännas, dock med det villkor, att fullständiga ventilationsanordningar anordnas inom alla lokalerna.

Jämväl öfverintendentsämbetet har afgifvit infordradt utlåtande och därvid förklarat sig, hvad anginge de föreliggande ritningarna, icke hafva funnit orsak att framställa annat än vissa mindre anmärkningar. Beträffande därefter de beräknade kostnadsbeloppen hade ämbetet från den byggmästare, som uppgjort kostnadsförslaget, infor-

rat och erhållit specificerade uppgifter. Vid granskning af dessa hade öfverintendentsämbetet icke funnit skäl till anmärkning mot de uppgifna omkostnaderna för byggnadsarbetena, då dessa äro afsedda att utföras på ett enkelt och ändamålsenligt sätt.

Vidkommande åter den för ledningar samt apparater för värme, gas, vatten och aflopp upptagna kostnaden, 18,000 kronor — hvilket belopp icke synes hafva framkommit med stöd af någon fackmans beräkningar — torde, säger ämbetet, denna måhända förefalla något låg, hvaremot prisen för elektriska ledningar, hissar m. m. vore normala.

Öfverintendentsämbetet påpekar emellertid, att då den begärda anslagssumman äskas såsom »bidrag» till anordnande af ifrågavarande anstalt, det torde gälla att tillse, att sagda summa icke är för hög, utan håller sig vid eller snarare är lägre än den verkliga kostnaden. Ämbetet upplyser, att den ompröfning, ämbetet härutinnan verkställt, gifvit vid handen, att så är förhållandet, helst en del arbeten torde komma att vid verkställigheten utföras på ett i vissa hänseenden annat och konstruktivt bättre sätt, än nu beräknats, samt någon post för arkitekt- och kontrollantarfvoden samt oförutsedda händelser icke är upptagen i det ingifna kostnadsförslaget.

Den planerade nybyggnaden afser, förutom en del förbättringar af bostads- och verkstadslokalerna, att bereda de vanföra klinisk och poliklinisk vård. Om vikten häraf har jag uttalat mig vid föredragning den 15 innevarande mars af frågan om anslag för anordnande af dylika kliniker och polikliniker vid vanförestalterna i Stockholm, Göteborg och Hälsingborg.

Riksdagen har ock genom att år 1911 bevilja anslag till nybyggnader vid två andra vanförestalter visat sig till fullo behjärta betydelsen af de vanföras ortopediska behandling. Sedan dess har efter 1911 års häftiga barnförlamningsepidemi behovet blifvit ännu mera trängande. Jag erinrar också om, att de provisoriska anordningarna för behandling af barnförlamningens offer ej kunna uppehållas längre än till utgången af år 1912 samt att vid planläggandet af den provisoriska vården beräknats, att man under år 1913 skulle få att tillgå ett antal platser vid anstalten i Stockholm genom den nybyggnad, hvarom nu är fråga.

Det nu begärda anslaget storlek i förhållande till de år 1911 beviljade nybyggnadsanslagen torde stå i proportion till platsantalet vid resp. anstalter.

Med hänsyn till de betydande belopp, som innevarande år redan förut äskats för vanförevården, synes mig dock det begärda ansla-

get kunna fördelas på tre år, därvid för år 1913 torde kunna beräknas ett belopp af 44,500 kronor.

Beträffande de villkor, som böra fästas vid anslaget finner jag mig böra tillstyrka, att i hufvudsak samma villkor fastställas, som redan uppställts i fråga om anslagen till vanföreanstalterna i Göteborg och Hälsingborg, beträffande hvilka villkor jag får hänvisa till hvad statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet anfört vid föredragning den 13 januari 1912 af frågan om reglering af utgifterna under riksstatens åttonde hufvudtitel (sid. 508).

Jämväl de af medicinalstyrelsen och öfverintendentsämbetet mot ritningarna framställda anmärkningar torde böra iakttagas.»

Härjämte hänvisade departementschefen till hvad statsrådet och chefen för finansdepartementet anfört till statsrådsprotokollet dels öfver utrikesärenden den 15 mars 1912 vid föredragning af frågan om inköp af beskickningshus i Berlin, dels ock öfver finansärenden den 29 mars vid föredragning af frågan om förbättring af pensioneringen inom de tre första klasserna af handelsflottans pensionsanstalt.

Med tillstyrkande af bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må till föreningen för bistånd åt lytta och vanföra i Stockholm såsom *bidrag till kostnaderna för uppförande af en anstalt för vanföra* bevilja ett anslag af 144,500 kronor samt däraf på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 44,500 kronor, att utgå under de villkor, Kungl. Maj:t kan finna skäligt bestämma.

Stockholm den 19 april 1912.

På statsutskottets vägnar:

G. BILLING.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hafva närvarit:
herrar A. G. L. Billing, A. Ekman, greve F. Wachtmeister, O. Jonsson, A. N. Hahn, friherre J. T. Gripenstedt, greve P. O. L. Klingspor, H. F. Lamm, friherre C. H. Falkenberg, friherre J. G. Beck-Friis, A. C. Lindblad, N. O. Bruce, A. W. Lindh, H. Andersson, F. W. Thorsson, C. Persson, J. A. Sjö, N. E. Lindberg, J. Ström, E. A. Nilson, A. Ifvarsson, E. F. Hellberg, J. Andersson i Stårte och J. E. Berglund.